

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در حاملگی خارج از رحم

تاریخ ابلاغ	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ بازنگری بعدی	صفحه	کد
۱۳۹۹/۲/۲۰	۱۴۰۱/۲/۵	۱۴۰۲/۲/۵	۱ از ۷	INS-PR-40/A

تعریف بیماری حاملگی خارج از رحم:

حاملگی خارج از رحم، وقتی است که تخمک لقاح یافته در محل دیگری غیر از رحم مانند لوله های رحمی، تخمدان، حفره شکم و ... جایگزین می شود.

علل شایع بروز حاملگی خارج از رحم:

- عفونت های لوله رحمی و عفونت لگنی
- بیماری های مقاربتی
- مصرف داروهای ضدبارداری
- چسبندگی اطراف لوله
- غیر طبیعی بودن ساختمان آناتومیکی لوله ها
- سابقه حاملگی خارج از رحم
- سابقه خانوادگی فرد برای داشتن حاملگی خارج رحمی
- سابقه جراحی بر روی لوله های رحمی و لگن
- تومورهای لوله
- سقط عمدی
- استفاده از IUD

علائم:

- تاخیر در سیکل قاعدگی
- بدنبال تاخیر خونریزی به مدت ۱ تا ۲ هفته
- درد در شکم و لگن
- لکه بینی

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در حاملگی خارج از رحم

تاریخ ابلاغ	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ بازنگری بعدی	صفحه	کد
۱۳۹۹/۲/۲۰	۱۴۰۱/۲/۵	۱۴۰۲/۲/۵	۲ از ۷	INS-PR-40/A

– در صورت پارگی لوله‌ها، درد شدید در شکم و تهوع و استفراغ و شوک

تشخیص:

- علائم بالینی و معاینه لگنی
- سونوگرافی
- چک β HCG

درمان:

- پرتو درمانی
 - شیمی درمانی
- در بعضی مواقع که سایز جنین خارج از رحم کوچک باشد یا جذب می‌شود و یا دفع. اما بعضی مواقع با چک تیترا حاملگی پزشک متوجه می‌شود که سایز جنین رو به رشد است پس دستور تزریق آمپولی بنام متوتروکسات را می‌دهد که این آمپول از رشد جنین در درون لوله‌ها جلوگیری می‌کند اما بیمار بایستی تحت نظر باشد.

- جراحی (برداشتن لوله‌های رحمی، تخمدان‌ها و رحم)
در مواردی که اندازه تخمک بارور شده بزرگ باشد و به درمان دارویی جواب ندهد و همچنین هموگلوبین بیمار رو به کاهش باشد نشان دهنده پاره شدن لوله‌هاست که برای بیمار بسیار خطرناک بوده و برای نجات جان مادر بایستی او را به اتاق عمل برد.

نکات آموزشی:

رژیم غذایی

- آموزش در مورد مصرف کافی مایعات و مصرف کافی کالری.

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در حاملگی خارج از رحم

کد	صفحه	تاریخ بازنگری بعدی	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ ابلاغ
INS-PR-40/A	۳ از ۷	۱۴۰۲/۲/۵	۱۴۰۱/۲/۵	۱۳۹۹/۲/۲۰

فعالیت

– در صورت داشتن تحمل انجام ورزش و فعالیت بدنی در تسکین درد موثر خواهد بود.

سایر نکات آموزشی:

- محل زخم جراحی طبق دستور پزشک پانسمان شود.
- آنتی بیوتیک های تجویز شده به موقع مصرف شده و دوره آنتی بیوتیک کامل شود.
- در صورت بروز درد از داروهای مسکن تجویز شده استفاده شود.
- درد و حساسیت در ناحیه عمل و احساس کشیدگی و سوزش ممکن است برای چند ماه باقی بماند.

آموزش حین ترخیص:

- در صورت مشاهده هر کدام از علائم نشان دهنده عفونت فورا به پزشک مراجعه شود این علائم شامل:
 - تب، لرز و تعریق
 - بوی نامطبوع و خروج ترشحات از ناحیه عمل
 - درد ناگهانی و شدید شکم
 - تجمع مایع در پرده جنب ریه (تنفس سریع و کوتاه)
 - انسداد ادراری (برآمدگی مثانه، کاهش خروجی ادرار)
 - انسداد روده (نفخ شکم، ناراحتی شکمی، تولید بیش از حد گاز در معده، تهوع و کاهش اشتها)
 - قرمزی در محل برش جراحی
 - تورم در محل برش جراحی
 - درد در محل برش جراحی
 - گرمی پوست در محل برش جراحی در هنگام لمس می باشد.
- جهت کاهش درد و عوارض شیمی درمانی
 - تن آرامی

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در حاملگی خارج از رحم

تاریخ ابلاغ	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ بازنگری بعدی	صفحه	کد
۱۳۹۹/۲/۲۰	۱۴۰۱/۲/۵	۱۴۰۲/۲/۵	۴ از ۷	INS-PR-40/A

- دعا و تزکیه
- یوگا
- و ... توصیه می شود.
- در هنگام مراجعه به مرکز درمانی حتما مدارک قبلی و داروهای مصرفی را به همراه داشته باشید.
- داروها به موقع و سر وقت مصرف شود و در صورت وجود هر گونه عارضه ای و حساسیت به دارو با پزشک مشورت شود.
- یک نسخه از فرم طرح ترخیص و مدارک بیمار مانند اکو یا عکس های رادیوگرافی و سایر اقدامات انجام شده در طول بستری را تحویل نمایید.
- یک نسخه از پمفلت آموزشی مرتبط را تحویل همراه بیمار نمایید.
- از آگاهی بیمار در رابطه با نوبت بعدی مراجعه به پزشک اطمینان حاصل نمایید.
- در صورت داشتن نتایج معوقه، مطابق روش اجرایی پیگیری نتایج معوقه عمل کرده و در فرم طرح ترخیص تاریخ مراجعه به واحد پاراکلینیک و دریافت نتیجه تاکید کنید و ثبت نمایید.
- جهت رفع هر گونه ابهام و سوال در رابطه با بیماری، داروها و .. شماره داخلی بخش (۳۲۱۲۵۲۳۶) می باشد.

پیشگیری از حاملگی خارج رحمی:

- افراد باید نظارت کامل بر بهداشت بارداری خود داشته باشند، مخصوصا اگر باردار هستند و یا به زودی قصد باردار شدن را دارند، باید از هر گونه بیماری های منتقله از راه جنسی مانند سوزاک و ... پیشگیری کنند.
- از هر گونه شرایطی که منجر به زخم و آسیب لوله های تخمدان می شود، پرهیز شود.
- اگر فرد قصد باردار شدن دارد و در عین حال سیگار مصرف می کند، باید بداند در معرض خطر بارداری خارج رحمی قرار دارد.

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در حاملگی خارج از رحم

تاریخ ابلاغ	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ بازنگری بعدی	صفحه	کد
۱۳۹۹/۲/۲۰	۱۴۰۱/۲/۵	۱۴۰۲/۲/۵	۵ از ۷	INS-PR-40/A

- اگر میزان تیتر هورمون حاملگی کاهش پیدا کند، جای نگرانی نیست. اما تا مدتی که میزان تیتر هورمون حاملگی به کم تر از ۱۰ نرسیده است نباید برای بارداری اقدام خاصی انجام داد اما فرد می تواند نزدیکی داشته باشد اما با روش های پیشگیری این کار باید صورت گیرد.
- هرچه حاملگی خارج رحم زودتر تشخیص داده و درمان شود، آسیب کمتری به لوله های رحم و تخمدان وارد می شود و احتمال تولد کودکی سالم در بارداری آینده بیشتر خواهد بود. حتی اگر یکی از لوله ها برداشته شود، باز هم می توان بدون کمک از روش های باروری، باردار شد البته به شرطی که لوله تخمدان دیگر وضعیت طبیعی داشته باشد.

عارضه احتمالی حاملگی خارج از رحم شامل:

- ناباروری
- کاهش باروری
- سقط خود به خودی
- آنمی (کم خونی)

برونر و سودارث. پرستاری داخلی- جراحی تولید مثل و بیماریهای پستان. ترجمه دکتر میترا زندی. تهران: نشر بشری، ۱۳۹۸. آموزش به بیمار (دکتر خدیجه نصریانی) ۱۳۹۴	منابع و مراجع
افسون توفیق (مسئول آموزش به بیمار)- لیلا منصورآبادی (سرپرستار بخش جراحی زنان)	تهیه کنندگان
دکتر زهرا شیروانی (متخصص زنان و زایمان، فلوشیپ آنکولوژی)	تایید کننده

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در حاملگی خارج از رحم

کد	صفحه	تاریخ بازنگری بعدی	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ ابلاغ
INS-PR-40/A	۶ از ۷	۱۴۰۲/۲/۵	۱۴۰۱/۲/۵	۱۳۹۹/۲/۲۰

